

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 23/25523-10
Saksbehandler Kåre Kristiansen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	13.05.2025

Birkenes kommune - høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel 2025 - 2037

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkesutvalget er positive til høringsforslaget til kommuneplanens samfunnsdel for Birkenes kommune.

Vedlegg

Kommuneplanens samfunnsdel - Birkenes mot 2040

Sammendrag

Birkenes kommune har sendt ut kommuneplanens samfunnsdel på offentlig høring. Fylkeskommunedirektøren er positiv til høringsforslaget.

Planen fokuserer på hovedutfordringer som utenforskap, sosial ulikhet, demografiske endringer, økonomiske begrensninger med mer. Planen definerer tre satsingsområder og inneholder også arealstrategier som skal understøtte målene.

Fylkeskommunedirektøren roser Birkenes kommune for deres strategiske planlegging og mener at planen reflekterer Regionplan Agder 2030 godt. Fylkeskommunedirektøren er positiv til den strategiske retningen i planforslaget og har noen anbefalinger til endringer i enkelte avsnitt.

Saksopplysninger

Birkenes kommune har sent forslag til revidert kommuneplanens samfunnsdel på offentlig høring.

Fylkeskommunen er regional planmyndighet og høringspart. Fylkesutvalget skal vurdere om forslaget er i tråd med Regionplan Agder 2030 samt innspill fra fylkeskommunen til planprogrammet (FU-sak 37/23 fra 28. november 2023).

Planforslaget fremhever følgende:

En visjon for fremtiden

Avsnittet beskriver visjonen for et bærekraftig kommunesamfunn og hvordan kommunen har nådd målene fra satsingsområdene.

Utfordringer og muligheter

Avsnittet inneholder følgende punkter:

- Vi må jobbe for å redusere utenforskap og sosial ulikhet
- Vi må tilpasse oss demografiske endringer og økonomiske begrensninger
- Vi må tilpasse en ny sikkerhetspolitisk situasjon og uforutsette hendelser
- Vi må ta klimaendringer på alvor, samtidig som at vi utvikler kommunen

Tre satsingsområder med tilhørende mål

Avsnittet inneholder følgende punkter:

- Bærekraftig økonomistyring og effektiv forvaltning
- Inkludering, fellesskap og like muligheter
- Trygge og gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge

Planforslaget inneholder også et avsnitt med arealstrategier som viser hvordan satsingsområdene skal følges opp i arealforvaltningen i kommunen.

Prosess

Kommunen har i planarbeidet gjennomført arbeidsverksteder med kommunestyret som har gitt retning og hovedrammer for utforming av planforslaget. Birkenes kommune har deltatt i Agder fylkeskommunens pilotprosjekt for å styrke kommuneplanens samfunnsdel som politisk styringsverktøy.

Vurderinger

Fylkeskommunedirektøren roser Birkenes kommune for deres arbeid med å styrke den strategiske planleggingen. Det er et godt grep å jobbe for solid politisk eierskap til revisjonen av kommuneplanens samfunnsdel tidlig i valgperioden.

Planen har få hovedmål innen hvert satsingsområde, med 4-5 mål per område. Noen avsnitt har litt overlapp og gjentakelser i beskrivelsen av hovedmålene. Kommunen kan vurdere å gjøre beskrivelsene kortere for å få et mer oversiktlig dokument uten å miste viktig innhold.

Å ha få hovedmål per område gjør teksten lettere å lese, men det krever også mer oppfølging av samfunnsdelen gjennom handlings- og økonomiplanen. Tidlig involvering av kommunestyret og klare koblinger til samfunnsdelen i økonomiplandokumentet er viktige for dette.

Det er bra at bærekraftig økonomistyring er et sentralt tema i planforslaget, med fokus på å øke det økonomiske handlingsrommet. Dette handlingsrommet skapes gjennom langsiktig planlegging, ikke bare fra år til år. Kommunen kan vurdere å knytte økonomiske måltall til satsingsområdet for bærekraftig kommuneøkonomi.

Arealstrategiene

Kommunen har laget gode arealstrategier med søkelys på senterstruktur, utbyggingsmønster, transport, næringsutvikling, jordvern og naturmangfold. Disse strategiene er imidlertid mer omfattende enn de andre satsingsområdene i planen og har flere overlappende punkter. Fylkeskommunedirektøren anbefaler å gjøre avsnittet mer oversiktlig før planen vedtas.

Kommunen kan blant annet vurdere følgende:

- Begrens avsnittet om senterstruktur til kommunesentre og lokalsentre, og hvilke kvaliteter og tjenester som skal utvikles eller opprettholdes.
- Avsnittet om utbyggingsmønster kan konsentreres om 80/20-prinsippet for boligbygging.
- Avsnittet om teknisk infrastruktur kan dekke hovedprinsipper som kortreist hverdag, kollektivtransport og energiproduksjon.
- Arealstrategier for medvirkning, langsiktig bærekraft, klimatilpasning og samfunnssikkerhet er i høy grad dekket inn av generelle prinsipper i plan- og bygningsloven.

Fylkeskommunedirektøren mener ellers at arealstrategiene stort sett følger Regional plan for bolig, areal og transport i Kristiansandsregionen på en god måte.

Regionplan Agder 2030

Fylkeskommunedirektøren mener at planforslaget på en god måte reflekterer utfordringer og satsingsområder fra Regionplan Agder 2030 og fremhever det som er viktig for samfunnsutviklingen i Birkenes.

Folkehelse og levekår

Folkehelse handler om å fremme god helse og livskvalitet, forebygge sykdom og redusere sosial ulikhet. Planforslaget har en god sammenheng når det gjelder livskvalitet knyttet til et mer inkluderende samfunn, mens det legges mindre vekt på god fysisk og psykisk helse. For eksempel nevnes folkehelse og helsefremmende tiltak bare i forbindelse med rekreasjon og turstier, og at eldre skal kunne bo lengre hjemme. Med en aldrende befolkning og økende behov for arbeidskraft er det viktig å fremme god helse med alle tilgjengelige midler. Kommunen har et stort potensial til å skape helsefremmende omgivelser gjennom sine tjenester. Eksempler kan være tilrettelegging for god ernæring

og fysisk aktivitet i skoler, barnehager, institusjoner og i egen organisasjon. Fylkeskommunedirektøren oppfordrer kommunen til å vurdere hvordan planforslaget tydeligere kan synliggjøre folkehelseprinsippet "helse i alt vi gjør".

Fylkeskommunedirektøren bemerker at «*redusere utenforskap og sosial ulikhet*» står som hovedmål under to ulike satsingsområder (inkludering og trygge oppvekstsvilkår). For å gjøre planen mer oversiktlig kan kommunen vurdere å ta ut dette som selvstendig hovedmål. Temaet er godt beskrevet i planforslaget og dekkes inn av de øvrige hovedmålene. Alternativt kan kommunen bruke en formulering som tydeligere peker på hva man ønsker i stedet for utenforskap og sosial ulikhet, eller hva man mer konkret vil redusere.

Klima og arealbruk

Regionplan Agder 2030 legger vekt på at vi fortsatt skal jobbe for å redusere klimagassutslipp.

Selv om planforslaget ikke har spesifikke mål, inneholder det flere punkter som kan bidra til å redusere utslippene fra transport og industri, som er de største utslippskildene i kommunen.

Fylkeskommunedirektøren oppfordrer kommunen til å vurdere å innføre et klimabudsjett i løpet av valgperioden. Dette kan innebære å sette egne klimamål, både internt og for samfunnet, basert på kommunens handlingsrom og utslippstyper. Fylkeskommunedirektøren anbefaler også kommunen å delta i klimapartnernettverket på Agder for å jobbe effektivt med å redusere utslipp i egen organisasjon.

Fylkeskommunedirektøren er positiv til at planforslaget legger vekt på å bruke fornybare energikilder i det lokale energisystemet, og ønsker mer energi fra solceller og vannkraft. Dette kan imidlertid føre til målkonflikter. Kommunen kan derfor vurdere å konkretisere at solkraftanlegg bør legges til allerede utbygde områder for å øke lokal energiproduksjon uten store naturinngrep. Produksjon av kortreist, fornybar energi kan kombineres med lagring av energi, for å ta høyde for prisvariasjoner, redusere belastningen på kraftnettet og minske behovet for utbygging. Dette kan også være fornuftig fra et beredskapsperspektiv.

Regionplan Agder 2030

Kommuneplanens samfunnsdel er et viktig dokument der kommunen kan konkretisere sin rolle i oppfølgingen av Regionplan Agder 2030.

Barn og unges interesser

Med kommuneplanens samfunnsdel vedtar kommunen langsiktige mål for utviklingen av kommunesamfunnet. Planen inneholder flere satsingsområder og mål som har stor relevans for barn og unge.

Konklusjon

Planforslaget gir et godt utgangspunkt for videreutvikling av Birkenes kommune. Fylkeskommunedirektøren er positiv til den strategiske retningen i planforslaget og har noen mindre anbefalinger til endringer i enkelte avsnitt.

Kristiansand, 29.04.2025

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør næring, plan og kultur